

Op- en afschaling dierenhulp bij rampen en crises

Dierenhulp bij rampen en crises

Stichting Dieren in Rampen
Operetteweg 1B
1323 VJ Almere
www.diereninrampen.nl

Colofon

© Stichting Dieren in Rampen, 2025
Programma Dieren in Rampen en Crises

Versie	Oktober 2025
Auteur(s)	Sabine Zwiers (Stichting Dieren in Rampen)
Met medewerking van	Christel Cools (Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland) Samirah Pel-Schipper (Veiligheidsregio Groningen) Cleo van Wijk (Stichting Dieren in Rampen) Ruud Houdijk (Itineris)
Contactpersoon	Sabine Zwiers, sabine.zwiers@diereninrampen.nl
Opdrachtgever	Vakraad Risico- en Crisisbeheersing

1. Inhoud

Inhoud

1.	Inhoud	1
2.	Opschaling van dierenhulp	2
2.1	Waarom opschalen?.....	2
2.2	Uitleg niveaus opschaling DHO's	2
2.3	Niveau 0: Dagelijkse praktijk	2
2.4	Niveau 1: CODA.....	3
2.5	Niveau 2: Crisisteam	3
2.5.1	CDHO zelf getroffen.....	3
2.6	Niveau 3 - Bovenregionaal	4
2.6.1	Rol SDIR bij bovenregionaal.....	4
2.7	Niveau 4 – Landelijk	5
2.8	Schema Opschaling DHO's.....	7
2.9	Overzicht crisisprocessen bij opschaling bovenregionaal en landelijk	8

2. Opschaling van dierenhulp

Wanneer de CDHO wordt ingeschakeld door de veiligheidsregio wordt er opgeschaald van dagelijkse praktijk naar: inzet bij crisisbeheersing. De CDHO beoordeelt wat er nodig is aan dierenhulp en hoeveel mensen, ambulances en welke materialen er nodig zijn. Ook wordt gekeken of de CDHO het zelf kan doen of dat er hulp van andere dierenambulances nodig is. De ondersteuning van andere dierenambulances kan uit de eigen regio komen, maar ook uit andere veiligheidsregio's.

2.1 Waarom opschalen?

Bij een oproep van de veiligheidsregio begint een dierenhulpinzet in principe bij het eerste opschalingsniveau. De CODA rijdt met een klein team naar de plaats van het incident. De ramp kan echter al zo groot zijn dat de CODA snel ziet dat er meer mensen en middelen nodig zijn. De CODA bespreekt dan met de CriCo of er opgeschaald moet worden naar het volgende niveau. Opschalen betekent dat er meer hulp wordt ingezet: meer mensen, dierenambulances en middelen en meer ondersteuning bij coördinatie. Dit kan ook van andere dierenambulances komen of van Stichting Dieren in Rampen. De opschaling wordt gemeld bij de veiligheidsregio (regionale meldkamer, OvD-B, OvD-Bz). Dierenhulporganisaties kunnen door opschalen elkaar gemakkelijker helpen bij grotere, complexe incidenten.

2.2 Uitleg niveaus opschaling DHO's

Voor dierenhulpverlening zijn vijf werkniveaus vastgesteld, waarvan vier opschalingsniveaus. Voor de verschillende niveaus is gekeken naar waar het incident plaatsvindt en welke inzet nodig is vanuit de dierenhulpverlening:

1. Dagelijkse praktijk
2. CODA
3. Crisisteam
4. Bovenregionaal
5. Landelijk

In paragraaf 2.8 staat een tabel met de verschillende opschalingen en de coördinatie die daarbij hoort. De tabel in paragraaf 2.9 geeft een overzicht van de coördinatie van de crisisprocessen bij bovenregionale (niveau 3) en landelijke (niveau 4) opschaling.

2.3 Niveau 0: Dagelijkse praktijk

Bij niveau 0 is er geen sprake van opschaling. Dit is de dagelijkse praktijk van een dierenambulance, waarbij het vaak om één of een paar dieren gaat die moeten worden gered, waarbij maximaal twee ambulances worden ingezet.

2.4 Niveau 1: CODA

De CDHO wordt opgeroepen door de veiligheidsregio. De inzet is bij één incident in één gemeente. De coördinatie vindt plaats door de CODA. De coördinerende dierenambulance kan het in principe zelf af met de beschikbare ambulances en mensen.

2.5 Niveau 2: Crisisteam

Soms wordt een incident groter of duurt het langer dan verwacht. Dan zijn er extra mensen of dierenambulances nodig. Bijvoorbeeld om medewerkers af te kunnen wisselen. De CODA heeft dan meer hulp nodig om het werk op de plek van het incident goed uit te voeren. Denk aan het verdelen van dieren over verschillende ambulances, of het tijdelijk opvangen van dieren die moeten wachten. Ook kan meer hulp nodig zijn op kantoor.

In zo'n situatie wordt door de CriCo opgeschaald en worden er meer crisisteamleden opgeroepen. Ook andere dierenambulance-organisaties in de regio kunnen gevraagd worden om te helpen. Als er in de eigen regio geen extra dierenhulp beschikbaar is, of als er meer hulp nodig is dan er organisaties zijn, dan wordt opgeschaald naar niveau 3: bovenregionaal.

2.5.1 CDHO zelf getroffen

Er is ook een andere situatie mogelijk. Dan is er geen hulp op straat nodig, maar wel een crisisteam. Bijvoorbeeld als de organisatie zelf te maken krijgt met een ramp of incident. Denk aan:

- **Ramp van buitenaf:** De dierenhulporganisatie ligt in een gebied met gevaar, zoals rook, overstroming of natuurbrand. Of krijgt te maken met langdurige uitval van stroom en/ of water.
- **Problemen op eigen locatie:** Er zijn gewonde dieren op de eigen locatie, bijvoorbeeld door brand. Extra hulp van buiten is nodig.

Afspraken met andere dierenambulances

Soms kan de CDHO tijdelijk hulp nodig hebben van andere dierenambulances in de regio.
Bijvoorbeeld:

1. Om extra hulp te geven op de plek van het incident
2. Om de normale dierenzorg buiten het incident over te nemen

Bij rampen en crisissituaties werken andere dierenhulporganisaties onder de leiding van de CDHO. Dit moet bij iedereen van tevoren duidelijk zijn. Het is goed om samenwerkingsafspraken hierover te maken, onder andere over de financiële afhandeling.

Andere dierenambulances kunnen ook helpen door de gewone, dagelijkse taken over te nemen. Ook hiervoor zijn van tevoren goede afspraken nodig.

2.6 Niveau 3 - Bovenregionaal

Er wordt opgeschaald naar bovenregionaal als:

- Hulp nodig is uit andere regio's. Bijvoorbeeld bij:
 - o Een ramp die meerdere gemeenten treft in een veiligheidsregio en dierenhulp op meerdere plekken nodig is.
 - o Een grote evacuatie met veel dieren die geregistreerd, opgevangen en vervoerd moeten worden.
- Er speciale kennis nodig is die niet in de regio aanwezig is, zoals bij oliebesmeurde vogels.
- Een ramp of crisis meerdere veiligheidsregio's raakt.
- Er bovenregionale coördinatie nodig is waarbij Stichting Dieren in Rampen (SDIR) helpt met de afstemming tussen CDHO's en met landelijke organisaties.

Elk crisisteam van de CDHO blijft verantwoordelijk voor de eigen regio.

2.6.1 Rol SDIR bij bovenregionaal

SDIR heeft geen eigen team van dierenhulpverleners, maar ondersteunt coördinatie van:

- Dierenhulporganisaties (CDHO's) onderling: voor de inzet van ambulances en opvangen die nodig zijn vanuit andere veiligheidsregio's.
- Het verkrijgen van aanvullende dierbenodigdheden.
- (Spontane) burgerhulp. Dit om te voorkomen dat ongetrainde mensen dieren gaan redden en/of hulpverleners in de weg lopen. SDIR doet dit door aanbod te helpen verzamelen en met

Bevolkingszorg en de CDHO te coördineren waar inzet nodig is. Bevolkingszorg en de CDHO voeren de lokale inzet uit.

- Registratie van vermiste en gevonden dieren via Amivedi.
- Landelijke registratie van dieren die zijn geholpen.
- Crisiscommunicatie.
- Andere taken waarbij ondersteuning wordt gevraagd.

Als er overleg nodig is met landelijke overheden, wordt opgeschaald naar: landelijk niveau.

2.7 Niveau 4 – Landelijk

Als landelijke coördinatie nodig is bij een ramp of crisis wordt door SDIR opgeschaald naar niveau 4: landelijk. SDIR is verantwoordelijk voor de landelijke afstemming over dierenhulp met de overheid, waaronder ministeries, LOCC en bovenregionaal ROT. De CDHO blijft verantwoordelijk voor de uitvoering in de eigen veiligheidsregio.

Landelijke coördinatie kan bijvoorbeeld nodig zijn bij:

1. Dieren van vluchtelingen
Vluchtelingen worden met hun dieren verspreid over het hele land. Dieren moeten mogelijk worden nagekeken door een dierenarts of worden gevaccineerd. Er moet worden gezorgd voor dierbenodigdheden.
2. Grootschalige uitbraak van dierziekten, zoals vogelgriep
Dierenhulporganisaties (DHO's) kunnen direct te maken krijgen met dierziekten, zoals de vogelgriep. Dit vraagt om landelijke inzet. **Bestrijding van dierziekten valt onder het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid.**¹
Er moeten landelijke afspraken komen voor:

- a. Veilig werken voor dierenambulances en opvangcentra
- b. Vergoeding van kosten

CDHO's en veiligheidsregio's kunnen hierover ook afspraken maken in hun samenwerkingsovereenkomst.

Opvang in Jaarbeurs: Oekraïners met huisdieren

¹ Zie de bestuurlijke netwerkkaart dierziekte: <https://nipv.nl/wp-content/uploads/2022/03/201805-IFV-BNK-8-Dierziekte.pdf>

3. Andere landelijke rampen

Denk bijvoorbeeld aan grote overstromingen of natuurbranden, waar mensen en dieren moeten worden geëvacueerd. SDIR zorgt dan voor de landelijke afstemming met de crisisbeheersing. CDHO's blijven werken onder hun eigen veiligheidsregio.

GRIP-Opschaling bij Crisisbeheersing

De opschaling van de (C)DHO is niet precies hetzelfde als de GRIP structuur vanuit crisisbeheersing. Er kan een grote brand zijn in een fabriek, een groot verkeersongeluk, of een terroristische aanslag die veel inzet van de hulpdiensten vergt, maar waarbij geen dieren getroffen zijn. De veiligheidsregio schaaft op, maar de dierenhulpverlening niet.

Crisisorganisaties van veiligheidsregio's hanteren het GRIP opschalingssysteem. GRIP staat voor Gecoördineerde Regionale IncidentenbestrijdingsProcedure. De procedure maakt duidelijk hoe hulpdiensten en bestuurlijke organisaties, zoals gemeenten, bij incidenten samenwerken.

Er zijn 5 niveaus: GRIP 1 t/m GRIP 5. De nummering staat niet per definitie voor een oplopende trap in ernst of omvang van incidenten. Het gaat vooral ook over wie er nodig zijn bij de bestrijding van het incident en welk team de operationele leiding heeft (CoPI bij GRIP 1; ROT vanaf GRIP 2) en wanneer bestuurlijke afstemming nodig is. Bij GRIP 3 gebeurt dat op initiatief van de burgemeester, bij GRIP 4 en 5 onder leiding van de voorzitter van de veiligheidsregio. Meer informatie over GRIP kan je bijvoorbeeld vinden in het [handboek basisinformatie regionale crisisbeheersing](#).

2.8 Schema Opschaling DHO's

Niveau	Situatie	Coördinatie
0. Dagelijkse Praktijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Normale oproep (publiek, brandweer, politie) 2. 1 of enkele dieren hebben hulp nodig 3. Inzet van 1 of 2 dierenambulances 	Normale coördinatie
1. Regionaal/ CODA	<ul style="list-style-type: none"> • Oproep veiligheidsregio • Eén plaats incident • (Mogelijke) hulp aan meerdere dieren • (Mogelijke) inzet meerdere ambulances 	<ul style="list-style-type: none"> • CODA organiseert alle activiteiten op plaats incident met enkele DHVers-C • CriCo-DA coördineert op kantoor. Eventueel met ondersteuning van andere medewerkers
2. Regionaal/ Crisisteam	<ul style="list-style-type: none"> • Oproep veiligheidsregio • Eén plaats incident, evt. effectgebied • CODA gaat ter plaatse en schaaft op wanneer: <ul style="list-style-type: none"> • Hulp aan een grotere groep dieren wordt verwacht • Meerdere ambulances nodig zijn • De inzet lang kan duren 	<ul style="list-style-type: none"> • CODA coördineert ter plaatse • CriCo-DA coördineert op kantoor en schakelt meer crisisteamleden in om te helpen. (veld en/ of kantoor) • CriCo-DA schakelt zo nodig andere dierenambulances in -uit de eigen regio. • CriCo-DA schakelt zo nodig het crisismanagementteam in
3. Boven- regionaal	<ul style="list-style-type: none"> • CDHO wordt zelf getroffen door incident/ ramp 	<ul style="list-style-type: none"> • Crisisteam coördineert evacuatie/ hulp aan eigen dieren • Crisismanagementteam wordt ingeschakeld
	<ul style="list-style-type: none"> • Oproep veiligheidsregio • Ramp/ crises in meerdere gemeenten en/ of veiligheidsregio's • Er is hulp nodig van DHO's vanuit andere veiligheidsregio's, omdat: <ul style="list-style-type: none"> • Er veel dieren zijn getroffen • De CDHO en mogelijk andere lokale DHO's zelf zijn getroffen • Hulp nodig is in meerdere gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Coördinatie in de eigen regio gebeurt door het crisisteam, zo nodig ondersteund door crisismedewerkers vanuit andere regio's • SDIR coördineert de inzet van DHO's van buiten de regio • SDIR ondersteunt bijvoorbeeld de crisiscommunicatie, coördinatie burgerhulp en afstemming met crisisbeheersing
	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een olieramp op zee of in de binnenwateren • Meerdere dieren (vogels) worden getroffen 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Crisisteam coördineert de inzet samen met SON-RESPONS/ aangesloten opvang op basis van vastgestelde protocollen ➢ Zonodig worden DHO's uit andere veiligheidsregio's ingezet (onder meer uit het SON-RESPONS netwerk) en de hulp van SDIR ingeschakeld
4. Landelijk	<ul style="list-style-type: none"> • Er is landelijk een ramp/ crisis uitgeroepen en in meerdere veiligheidsregio's is dierenhulp nodig. 	<ul style="list-style-type: none"> • SDIR coördineert landelijk de inzet van dierenhulp • SDIR sluit aan bij landelijke overleggen van de crisisbeheersing • CDHO coördineert de inzet in de eigen veiligheidsregio

2.9 Overzicht crisisprocessen bij opschaling bovenregionaal en landelijk

Besturende Crisisprocessen	Welke samenwerking	Wie coördineert
<i>Melding & alarmering</i>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Alarmeren van DHO's omliggende regio's ○ Aanvragen van bovenregionale DA bijstand ○ Aanvragen van dierenopvang in andere regio's 	<ul style="list-style-type: none"> • CriCo-DA van getroffen (bron)regio • CriCo-DA van getroffen (bron)regio • CriCo-DA van getroffen (bron)regio
<i>Op- & afschaling</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen van opschalingsniveau van verschillende regio's • Besluiten over op-/afschaling • Landelijke coördinatie van DHO's 	<ul style="list-style-type: none"> • CriCo-DA's van alle regio's die inzet plegen + SDIR • SDIR, in overleg met regio's die inzet plegen • SDIR
<i>Leiding & coördinatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderlinge afstemming tussen crisisteams als meerdere regio's tegelijkertijd zijn opgeschaald ○ Afstemming van specialistische adviezen over redding en opvang van specifieke diersoorten 	<ul style="list-style-type: none"> • CriCo-DA's van alle regio's die inzet plegen, onder leiding van SDIR • CriCo-DA's van alle regio's die inzet plegen, onder leiding van SDIR
<i>Informatie-management</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Bovenregionale/landelijke informatie-uitwisseling 	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijk informatiebeeld multidisciplinaire crisisbeheersing in LCMS: LOCC • Bovenregionale informatie-uitwisseling tussen DHO's: SDIR
<i>Crisis-communicatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Onderlinge afstemming van crisiscommunicatie als meerdere DHO's tegelijkertijd zijn opgeschaald 	<ul style="list-style-type: none"> • CriCo-DA's of TV's Communicatie van DHO's van alle regio's die inzet plegen, onder leiding van SDIR • SDIR ondersteunt of neemt over

Uitvoerende Crisisprocessen	Welke samenwerking	Wie coördineert
<i>(Ondersteunen van) Redden van dieren</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Coördineren van bovenregionale dierenambulance-bijstand: hoeveel uit welke regio, aanrijroute, opstelplaats 	Verschillende opties: <ul style="list-style-type: none"> • CriCo-DA van getroffen (bron)regio • CriCo-DA van naburige regio (om bronregio te ontlasten) • SDIR
<i>Medische hulp aan dieren</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Coördineren van bovenregionale bijstand dierenambulances: hoeveel uit welke regio, aanrijroute, opstelplaats, • Coördineren van bovenregionale bijstand dierenartsen via CDHO's 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijstand dierenambulances en dierenartsen: zie vorige punt.
<i>Transport van dieren (bij ontruiming/ evacuatie)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Coördineren van bovenregionale spreiding van gewonde en gevonden dieren naar dierenopvangen in andere regio's ➔ Coördineren van aanvullende (bovenregionale/landelijke transportcapaciteiten) 	Verschillende opties: <ul style="list-style-type: none"> • CriCo-DA van getroffen (bron)regio • CriCo-DA van getroffen van naburige regio (om bronregio te ontlasten) • SDIR ondersteunt waar nodig coördinatie
<i>Opvang & verzorging van dieren</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Aanvragen en coördineren van bovenregionale personele bijstand van DA's, DO's en dierenartsen voor (crisis)noodopvanglocaties ➔ Aanvragen en coördineren van bovenregionale materiële bijstand (strategische voorraden dierenhulpmaterialen) ➔ Coördineren van bovenregionale spreiding over hotels en vakantiehuizen en/of meerdere (crisis)noodopvanglocaties ➔ Kanaliseren van bovenregionale burgerinitiatieven voor opvang bij gastgezinnen 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij slechts één getroffen (bron)regio: het crisisteam van de getroffen regio • Bij meerdere getroffen regio's en meerdere helpende regio's: SDIR
<i>Schoonmaken van besmeurde vogels</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Aanvragen en coördineren van bovenregionale inzet vrijwilligers 	<ul style="list-style-type: none"> • Kust/IJsselmeer: coördinatie door Rijkswaterstaat, inzet aangesloten DHO's via SON-Respons • Binnenwateren: NTB • SDIR ondersteunt waar nodig coördinatie inzet CDHO's
<i>Registratie van getroffen dieren</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Bovenregionale invoer van opgevangen/gevonden/ vermiste dieren in (zelfde) registratiesysteem • Ondersteuning door Amivedi 	<ul style="list-style-type: none"> • Taakverantwoordelijke Dierregistratie van bronregio • SDIR ondersteunt waar nodig en brengt registraties bij elkaar
<i>Verwijderen en zorgen voor overleden dieren</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Verdeling van werklust als die de regionale capaciteit overstijgt 	<ul style="list-style-type: none"> • Crisisteams van getroffen regio('s)